

Közművelődés

A rádió és tv műsoraiból

KOSSUTH RÁDIO
8.27: Lányok, asszonyok. 8.52: 4x4 játék. 10.05: Művészelemzők. 11.00: A moszkvai Tolsztoj-házban. 12.20: Zenei anyanyelvünk. 12.30: Magyarán szólva. 12.45: Nikolaj Gjaurov a Don Juan címszerepében. 14.03: A Salzburg—Bécs távolság. 14.13: Debussy: Tríosónata. 14.30: Milliárdok a kukoricából. 15.40: A hamburgi Monteverdi-kórus Alessandro Scarlatti-madrigálokát énekel. 16.00: 168 óra. 17.30: Leonard Bernstein Brahms-műveket vezényel a New York-i Filharmonikus zenekar élén. 18.15: Hol volt, hol nem volt. 18.45: A Rádiószínház bemutatója. A Nagy kaland. 19.21: Örökzöld dallamok. 20.19: Népdal-est. 21.20: Híres zenekarok albuma. 22.15: Művésztalálkozó. 23.00: A vietnami kultúra hete. 23.45: Régi magyar lant- és gitármuzsika. 0.10: Melódiakottél.

PETŐFI RÁDIO
8.05: Filmsztrók énekelnek. 8.20: Tíz perc külpólitika. 8.33: Dalok a békéről. 8.45: Magnóról magnóra. 9.30: Hogy tetszik lenni? Nyugdíjasok műsora. 10.33: Válaszolunk hallgatóinknak. 10.48: Operaegyház-teszt. 11.20: Memento. 11.40: Fialakoknak! 12.33: Jó ebédhez szól a nótá. 13.30: Enkló Ifjúság. 14.00: Harminc perc rock. 14.35: Orvosi tanácsok — a tejtermékekről. 14.40: A vietnami kultúra hete. 15.00: Barangolás régi hanglemezek között. 15.22: Népdalok az Alföldről. 15.51: A lusta kis rigó. Pápa Reill mesejátéka. 17.25: Otóral tea. 18.33: Gasparone. Részletek Millőcker operettjéből. 19.33: Prokofjev: Péter és a farkas. 20.00: Körkapcsolás bajnoki labdarúgó-mérkőzésekről. 20.38: A Magyar Rádió Karinty Színház. A bátorság első határa. 21.35: Utam és dalaim. 22.20: Nótacsokor. 23.10: Slágerműzeum.

III. MŰSOR
15.00: Huszonöt perc betű. 15.25: Kapcsoljuk a 6-os stúdiót. Délutáni hangverseny. Közben: kb. 18.10: Kritikusok fóruma. Kb. 16.20: A hangversenyközlítés folytatása. 16.50: Kis magyar néprajz. 16.55: A svájci olasz rádió énekkarának Monteverdi-felvételeiből. 17.30: Kalevipoeg. Részletek az észak nemzeti eposzából. 18.19: Zenekari muzsika. 19.30: Kapcsoljuk a bécsi Állami Operaházat. Operahangverseny. Közben: Kb. 20.30: Náci. Sánta Ferenc novellája. 20.40: ... ama mérték szerint, melyet elérnem adtatt... " Versek a zenéről. Kb. 20.45: Az operahangverseny folytatása. Közben: kb. 21.45: Fejzetek az emberiség őstörténetéből. Kb. 20.00: Az operahangverseny folytatása. kb. 23.00: Hangszerszólók.

BUDAPEST TV I
9.00: Idősebbek is elkezdhetik. Tv-torna. (Ism.) (Sz) 9.05: Mindenki közlekedik. Közlekedési műsor. (Ism.) 9.20: Zepellin. Magyarul beszélő angol film. (Ism.) (Sz) 10.55: Négysemzők. Michelangeloval. Olasz képzőművészeti filmsorozat. IX. rész: Eugenio Montale — Michelangelo verseiről. (Ism.) (Sz) 14.30: Nagy amerikai burleszk. Legyen a vendégünk! Amerikai némafilm a filmművészet óskorából. 14.50: Idesűs! Ajánló-műsor gyerekeknek. 15.15: Hírek. 15.20: Csilagaim. Horváth Ferenc műsora. 15.50: Reklám. 16.00: Franciaország—Magyarország férfi-női atlétikai verseny. Közvetítés Neversből. (Sz) 18.00: Reklám. 18.05: Volt egyszer egy tűz. Dokumentumfilm a zsanál gázkötéséről. A Szegedi Közzet Stúdió műsora. 18.55: Egy millió fontos hanglégy. A Color együttes műsora. (Ism.) (Sz) 19.10: Esti mese. (Sz) 19.20: Idősebbek is elkezdhetik. Tv-torna. (Sz) 19.30: Tv-híradó. (Sz) 20.00: Krakatau. Magyarul beszélő amerikai film. (Sz) (16 év fölülieknek!) 21.30: Händel: B-dúr orgonaverseny. (Sz) 22.05: Tv-híradó 3. (Sz) 22.15: SUKSIN-SOROZAT. Különös emberek. Magyarul beszélő szovjet film.

BUDAPEST TV II
17.08: Kocsis István: A korona aranyból van. Tv-játék. (Ism.) (Sz) 18.25: Kék fény... Riptortműsor. (Ism.) 19.30: Tv-híradó. (Sz) 20.00: Sopot '79. A III. Intervíziós Dalfesztivál gálaestjének közvetítése Sopotból. Közben: kb. 21.00: Tv-híradó 2. (Sz)

OSZTRÁK TV I
15.20: KIRMES. Film. 17.00: Sport-ABC. 17.30: Pinocchio. Rajzfilmsorozat. 18.00: Panoptikum. 19.00: Osztrák képek. 19.30: Tv-híradó. 19.55: Sporthírek. 20.15: Az irtatlan bűnös. Vigjáték. 22.00: Sporthírek. 22.25: Will Penny. Western film. 0.10: Hírek.

BELGRÁD TV I
15.40: Hét Tv-nap. 16.25: Gersli — tv-játék gyermekeknek. 17.25: Labdarúgás: Hajdúk—Buducnost. (közvetítés) 19.15: Rajzfilm. 20.00: Katarina Paradikova szerelme. Csehszlovák film. 21.35: Szombat este.

SZLOVÁK TV I
14.35: A vadállatok világa. 7. rész. (Sz) 15.00: Családi posta. Magazin. 15.40: Háborúm-szerelme. Lengyel film. (Sz) 17.10: Változások. Vételkedősorozat. Zárórész. (Sz) 18.30: Válaszolunk nézőink leveleire. (Sz) 18.40: Esti mese. (Sz) 18.50: Időjárásjelentés. 19.00: Tv-híradó. (Sz) 19.30: Eljén nagyapó! Tv-sorozat. 7. rész. (Sz) 20.00: Sopot 1979. A nemzetközi könnyűzenei fesztivál gálaestje. felvételről. (Sz) 21.30: Sporthírek. (Sz) 21.40: A helyzet komoly. de nem reménytelen. Francia film. (Sz) 23.20: Hogy varrsz, Hamlett? Zeneszórakoztató műsor. (Sz) 23.50: A kivető-vált Sa. Spanyol film. (Sz) 0.20: Vérték. (Sz)

A NEOTON A TÉVÉBEN. A fiatalok népszerű együtteséről tévéfilm készül Kenyeres Gábor rendezésében. A IV-es stúdióban felvételre kerülő műsor operatőre: Haraszti Zsolt (MTI Fotó — Friedmann Endre felvétele — KS)

Búcsú a szünettől

A móri művelődési központ már több éve megrendezi a szünidei gyermek-foglalkozásokat. Hetente kétszer várták ezen a nyáron is az általános iskolás fiúkat és lányokat.

Ottjártamkor rablókat és pandúrokat rajzoltattak, az egyik népszerű társasjáték figuráit. A falon egy rögtönzött kiállítás képei. Mondják, hogy a legnagyobb tábla csokit Varga Edit kapta Csendélet című képéért. Varga Béláné népművelő, a foglalkozások vezetője bemutatja a mesés bábukat.

— Ezeket is ők készítették — mondja. — A rajzok többnyire mesehallgatás közben születtek. Mindenki azt fogalmazta meg, ami a meséből leginkább megragadta. Filmvetítések, vetélkedők, kirándulások voltak programjainkban, búcsúzóul vidám tréfás versenyre hívtuk őket.

Varga Lajcsi a legelevenebb fiúk egyike, nem tagadja, hogy nagy a búbánata az iskolaévi kezdete miatt.

— Én inkább minden nap főlmosnám a konyhát iskolai helyett — mondja nagy komolyan. — Négyen vagyunk testvérek. Gyuri a legnagyobb, ő már nyolcadikos, Zoli meg elsős, Edit pedig hatodikba megy. Mindenkinek megvan a dolga, az egyik takarít, a másik mosogat, a bevásárlás is a mi feladatunk. Apu a csögyárban lakatos, anyu is ott

dolgozik, már 6-kor elmennek hazulról.

Mondaná még a beszédes, szöske fiú, de nővére beleszólt:

— Tessék csak elgondolnálni, mennyi bajom van a három fiúval! — Még sóhajt is nagyot, igazán együtt érzek vele. — Mi már tavaly is jártunk ezekre a foglalkozásokra. Itt legalább nem unatkoztunk, meg a fiúkkal sincs anyyi bajom.

Az iskolai napközisek olykor bekopogtattak hozzájuk. Ilyenkor folytak a nagy focimérkőzések, a kártyacsaták, sakkmeccsek. Vendégek is jöttek néha, elhozták barátaikat, rokonaikat. Pisch Anasztázia Pusztavámról érkezett Krár Angéla vendégként.

— Nálunk is van egy szép és nagy művelődési ház, jó volna, ha rendeznének szünidei programokat a gyerekeknek.

Vége a könnyű, napsugaras, vidám napoknak, kezdődik a fegyelem és a feladatok gyakorlása. Tudják ezt valamennyien és egy kicsit szomorúak miatt, de közben már nem bánják, főleg a szorgalmasabb lányok, hogy ismét megszólal a kötelességekre figyelmeztető csengő. Igaz, olyanok is vannak, akik inkább söprögetnének, akár más portája előtt is, inkább mosogatná a tanulás helyett.

— zágoni —

Gyerek-irodalom

Sok országban keresettek a bolgár népmesegyűjtémények, és a bolgár klasszikus gyermekeknek írt művei. Külföldön a legismertebb szerzők: Elin Pelin, Pan Bornilek, Angel Karaljesev, Georgij Karaszlavov, Dora Gabe, Emiljan Sztanev, Kamen Kalcsev.

A szovjet kiadók a Nemzetközi Gyermekev alkalmából egész sor könyvet jelentetnek meg az idén bolgár szerzőktől. Ukrajnában Elin Pelin „Tudom és tehetem”, Litvániában Dora Gabe „A mi szemünkkel”, Grúziában A. Pavlov „Derék fiú”, a moszkvai Gyermekkönyvkiadónál Petr Neznamov „Margitka és én” című művét adják ki. A tervek között szerepel még egy oroszra fordított bolgár népmesegyűjtémény, valamint egy gyermekvers antológia közreadása is. Csehszlovákiában már megjelent Elin Pelin „Tudom és tehetem”, és Dora Gabe „Valamikor” című kötete. Az NDK-val aláírt szerződés alapján már várható ugyancsak egy népmesegyűjtémény megjelenése, és Angela Karaljeseva „Legkisebb kiskacsa” című művének kiadása. Magyarországon Nyikolaj Hajtov „Együgyű vajdák”, az NSZK-ban Elin Pelin „Jan Bibljan”, Görögországban A. Karaljesev, Sz. Minkov és K. Konsztantinova műveinek kiadását tervezik.

Tenger és diólevél

Csoóri Sándor naplója — az esszé megújítása

Csoóri Sándor költő a legjobbjaink közül való. Olvasóinak folyamatosan visszaadja az emberi szó, a költészet erejébe vetett hitét. Lírja az utóbbi évtizedek egyik csúcsteljesítménye.

Most összegyűjtött és új prózai kötetét, a Nomád naplót olvashatjuk. Sújra elmondhatjuk: hitet visszaadó ez a könyv. Ezúttal is az emberi szó tisztasága és tisztessége van mindennek elől. S ami manapság ritka: az esszé műfajának megújítása. Költő és tanulmányíró, felelősséget érző és vállaló ember, erkölcsi igényességét folyton fölmutató gondolkodó ezeknek az írásoknak a szerzője. Ezeken túl pedig anyanyelvünk egyik legnemesebb művelője, amit nem árt hangsúlyoznunk, egyre nyelvrontóbb korunkban.

Fenti értékek „csigavonalként” térnek vissza a Nomád naplóban. A Csoóri által megírt témák olyanok, hogy könnyűszerrel biztosítják ezen értékeket, s a szerző személye is biztos garancia. Szavának súlya van már a hazában, s ennek örülhetünk. Hiszen olyan ügyekért szolt, melyek közös érdekeinkhez sorolandók. E rövid cikkben nem térhetek ki minden részletre, de néhány súlyosabb csomópont kikerülhetetlen. Először is a könyv legtekintélyesebb esszéje, a Tenger és diólevél. Itt tudja Csoóri Sándor leginkább hasznosítani gazdag műveltségi anyagát, rendező szerepét. Összegezi véleményét a világ és az emberi gondolkodás több szeletéről. Szentvedéllyel szól a korunkban oly drága népművészet fönntartásáért. Szinte ez a „vesszőparipája”, folytonosan visszatérő tárgya, legmélyebb szívügye. S hiába támadják érte gyakorta, meggyőzően vallja nézeteit. Azokat, amelyek hite szerint egy nép fönntmaradásának feltételei. Nem romantikus ábrándokba takarózik, hanem a népművészet XX. századi helyzetét keresi, kortársai közül alighanem a legtöbb eredménnyel. Itt ír az erdélyi magyarság sorsának kérdéseiről, s állást foglal oly határozottsággal, amire egyre nagyobb a szükség.

Mindezekből táplálkozik a népköltészetéről alkotott elmélete. Többek között ezt írja a Szántottam gyöpöt című esszéjében: „A népköltészet nemcsak petőfis értelemben realista. Sőt legcsi-

szoltabb remekei egyáltalán nem a petőfis vonásokat viselik. Sűrűbbek, villogóbbak, nem részletlezik az élmény folyamatát, kihagyásos módszerük vetekszik a legmodernerbb költők szerkesztésbeli bátorságával.” Hasonlóképpen elemzi a népköltészet világát, fontosabb helyet kijelölve nekik, mint ahogy általában hittük. Egy jelentős vonás: Csoóri az elemzett műfajoktat, műveket mindig a néplelek hű kifejezési módjához híven értékeli, beleágyazva azokat egész nemzeti kultúránk folyamatába. Nem a látszatból ítélt, hanem a mélyebb tartalmakból.

A népköltészetéről szóló írásk mellett különösen fontosak irodalomtörténeti fogantatású gondolatai. Veres Péterrel Ki holtában is munkás címmel foglalja össze mondandóját, s meghitt közelségből tanúskodnak szavai, mégha az íróval szemben voltak is bizonyos fönnttartásai. Temetke az én temetőmben — írja Németh László halálakor megfogalmazódó búcsúja elé. „Németh László tudta, hogy minden lángelme parancsoló kötelessége az újrakezdet. A meglevő világ átrendezése.” — olvashatjuk többek közt. A költő létének lényegét tudja megragadni a Nagy László földi vonulásában. „...versei azt tudják, amit a forró szél imádatában egymásba kapcsolt szeretők tudnak, amit a fák sebei, a hasba rugott parasztházak, a magasból lebukó mennykövek Dugovics Tituszai, amit a kiszűrt szemű és búcsúzó lovacskák tudnak. Mondjunk még ennél is nyilvánvalóbbat: a méhzügás megtanulhatatlan, de Nagy László verse ezt is tudja.” Csoóri Sándor olvasói pedig azt is tudják, hogy a magát egzaktnak hívó tudományos gondolkodás óvakodik az effajta mondatoktól. De nem árt néha megállnunk: helyenként nem jutunk-e közelebb így a lényeghez? Ehhez persze a Csoóri nyelvtremető tehetségére lenne szükség.

S miközben a költő az esszéjében is korunk egyik csúcsteljesítményét írja, jól-essez elgondolodunk: irodalmunkban és elméletünkben az ilyen szenvedélyű és színvonalú teljesítmény megtalálhatja méltó helyét.

Bakonyi István

BORISZ VASZILJEV: Az utolsó ütközet

5.

— Szóval ez a titok nyitja — mondta Larceve, aki az erődöt figyelte.

— Megtudták. Rakétákat lönek fel. Elterjesztik az egész hadtestben. Figyelmeztetni! A parancsnok hadbíró-ság elé kerül. Ön a felelős, Szergej Ivanovics! — A tábornok a távcsőtől elfordulva megigazitotta sapkáját és azt mondta:

— Kolimaszovhoz indulok. A víztoronynál már ott állt a Willis. Hátul egy géppisztolyos katona ült. A zord képző Melesko melléje telepedett.

— Kolimaszovhoz — mondta a tábornok, miközben előrelépett. — Gyorsan, Szergej.

Két Willis szinte egyszerre indult: az egyik a mezőn át, ahhoz a katonacsoporthoz, amelyik önfeláldozó színes ra-

kétakat eregetett a magasba, a másik meg a völgybe, ahol lövedékek ropkodtak. A folyó környékét mindenfelé sűrűn felszántotta a tankok láncfalpa. A helyenként már fűvel befedett zsiros, tavaszi föld meg-megremegett a robbanásoktól. A gépkocsi hol jobbra, hol balra rándult, de a sofőr nem csökkentette a sebességét. A tábornok kedvelte az ádáz iramot. A sofőr előrehajolt és elkerekedettten forgatta a volánt, hatodik érzékkel találta meg a helyes irányt. A földdarabok megzörrentek a már vagy kétezer lövedék nyomát őrző karosszérián, de a kicsiny, törékeny kocsi valamilyen csoda formán épségben maradt, és törtétt a robbanások középedte egyik oldalról a másikra csapódva.

Már látszottak a tankok. A nem nagy emelkedő innenső

oldalán helyezkedtek el, az ellenséges lövedékek vagy túlszálltak rajtuk, vagy a hegynyergen robbantak. Ez az úgynevezett holt zóna volt, elérhetetlen a német tüzérségnek, és a tankisták okosan kihasználták a helyzetet.

Kissé oldalra egy harmincnégyes állt magányosan. Nem érte el a védett zónát, és most már feketén füstölögve nem volt más, mint egy kiégett, megrongálódott fémhalmaz.

A robbanás következtében levált torony a tanktól mintegy 20 méternyire hevert a földön, mellette két ember: a parancsnok, szakadt overálban, olajtól füstös, kormos és égett arccal, a másik eszméletlenül, a feje, mintha baba volna, bepölyázva. A tábornok leugrott a gépkocsiról: — Brjanszkij vagy?

A parancsnok nagy erőfeszítéssel nyitotta ki égett száját, ajkán vér folyt: — A páncélőklösök a hídnál. Hármuk kiölttek.

A személtől és a hangjától a tábornok észrevette, hogy

a parancsnok nem hallja a szavát és a csatajajt sem.

— Vidd el őket Szergej, Larcevhez — mondta a tábornok. — Mondd meg neki, küldje őket a felderítő zászlóaljhoz. Adj egy kalapácsot!

Éltette a kalapácsot és előreindult, nem görnyedt meg, csak kicsit behúzta a nyakát, s megigazitotta fején a tábornoki sapkát. A felderítő nyomába eredt, védeni akarván a lövedékektől, a sofőr és a géppisztolyos katona pedig a sebesült tankistákat tették a kocsiára.

Körös-körül harci moraj. A földdarabok a tábornoki csizmához ütődtek. Egy légnemesség levitte a tábornok sapkáját, utánaahajolt, de ekkor a felderítő hirtelen ugarral a földre sodorta és testével fedezte. Fejük fölött spricceltek a szilánkok.

— Ép vagy? — kérdezte a tábornok.

— Ép — felelte Malesko — sajnos a kulacs megsérült. — Sajnálom. — Levette övéről a kulacsot, a szilánk ütötte résen bugyborékolta a viz.

— Ne nagyon ugrálj a tá-

bornokokra. Micsoda dolog hátba rúgni a tábornokod?!

— mondta házsártosan.

— Így jött ki a lépés — felelte a felderítő.

Még egyszer lehasaltak a közben lecsapódó lövedékektől védekezve, átfutottak a nyílt terepen, majd ismét hasra vágódtak, míg el nem érték azt a zónát, ahová a lövedékek már nem csapnak be, s ahol csak a repesz és az esetleges eltévedt aknák jelentenek veszélyt.

— Sikerült — mosolyodott el a tábornok. — Rágyújtunk, felderítő?

Elővett egy összegyűrt Kazbek csomagot, talált két ép cigarettát. A többi szétört, ezért elhajította a dobozt, de a tapasztalt felderítő felvette:

— Meg lehet őket ragasztani.

A generális azonnal megállapította, hogy ez a dandárparancsnok tankja. A nyílás el volt zárva, a repedéseken átszűrődött a zene hangja. Meglepetten hallgatta, aztán a kalapáccsal megkopogtatta a páncélatot.

(Folytatjuk)